



III Всеукраїнська науково-  
методична конференція з  
міжнародною участю

# **Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції**

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний університет

# **ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Матеріали  
III Всеукраїнської науково-методичної конференції  
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

*Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.*

© Сумський державний університет, 2022

## ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

<i>Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ .....	73
<i>Довженко Р. В.</i> ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ .....	77
<i>Zavhorodnia V. M.</i> LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW .....	80
<i>Желобицький Я.К.</i> СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН .....	84
<i>Ішутіна О.Є.</i> РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE).....	89
<i>Ковальчук І. В., Ковальчук М. О.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ .....	93
<i>Козенкова Л. О.</i> ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ.....	96
<i>Kochkina D. D.</i> THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES.....	102
<i>Козир М.А.</i> ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ .....	106
<i>Kolesnik N. D.</i> REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES .....	111
<i>Кравченко О.В., Щербак А. С.</i> ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116
<i>Лебідь А.Є., Тимофеева Т.</i> КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА.....	122
<i>Lisniak V. A.</i> ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW.....	126
<i>Лісун Я.В.</i> ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ .....	131
<i>Маланчук Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	136

<b>Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</b>	<b>139</b>
<b>Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....</b>	<b>143</b>
<b>Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....</b>	<b>147</b>
<b>Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....</b>	<b>151</b>
<b>Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....</b>	<b>155</b>
<b>Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС .....</b>	<b>157</b>
<b>Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....</b>	<b>162</b>
<b>Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ .....</b>	<b>167</b>
<b>Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....</b>	<b>171</b>
<b>Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....</b>	<b>175</b>
<b>Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....</b>	<b>177</b>
<b>Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....</b>	<b>181</b>
<b>Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....</b>	<b>184</b>
<b>Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....</b>	<b>188</b>
<b>Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ</b>	

<b>ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ .....</b>	<b>191</b>
<i>Чурилова Т.М.</i> ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ .....	195
<i>Швагер О.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
<i>Швець Т.Е.</i> ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
<i>Шевчук В.О.</i> РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ .....	211
<i>Шемелинець І.І.</i> МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ .....	215
<i>Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ .....	219
<i>Яремівич М.А.</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ) .....	223

## ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США

*Дмитрієв В. І.*  
*старший вчитель,*  
*кандидат історичних наук*  
*Міжнародний ліцей «Гранд» м. Київ*

Становлення сучасного демократичного суспільства в Україні пов'язане з формуванням в учнівській молоді високої громадянської свідомості, залученням її до різноманітних видів суспільної діяльності, розвитком знань і навичок громадянської поведінки.

Сьогодні формування ціннісних орієнтирів громадянського виховання учнівської молоді є одним із головних пріоритетів системи освіти в Україні. Залучення провідного наукового та практичного досвіду провідних країн світу допоможе здійснити якісні зміни в цьому питанні. Цікавим є досвід американської педагогічної думки, щодо становлення системи громадянського (патріотичного) виховання.

Наприкінці XIX ст. відбувається процес поступового становлення громадянського виховання. У цей період збільшилася кількість іммігрантів із різних країн (Італії, Австро-Угорщини, Ірландії, Франції, Канади). Зменшився релігійний вплив на громадянську освіту молоді. Виникла проблема полікультурності у школах. Було введено новий



предмет – “Соціальні студії” – який відігравав важливу роль у громадянському вихованні учнівської молоді. У цей період було також введено Урочисту Клятву вірності прапору. Громадянознавство почало зосереджуватися на прищепленні знань про патріотичну символіку США та історію. Відтак, у США в цей період було створено чітку систему громадянської освіти.

На початку ХХ ст. громадянському вихованню почали відводити особливо важливу роль. Було створено документ, який встановив мету середньої школи: виховання свідомого громадянина, свідомого члена сім’ї, свідомого споживача. Визначилося, що кожній дитині необхідно навчитися сприяти розвитку демократії. Завдання ж учителя – допомогти учневі усвідомити його причетність до розвитку своєї країни. Виникла так звана соціальна педагогіка, система індивідуалізованого навчання.

У другій половині ХХ ст. у США були розроблені державні стандарти з громадянознавства. Вони складаються з двох частин. *Теоретична частина* передбачає ознайомлення учнів із Конституцією США, політичними та урядовими документами. Велика увага приділяється громадянським правам та обов’язкам. *Практична частина* програм охоплює управління шкільною спільнотою та взаємовідносини між її членами.

Програми з громадянознавства враховують і слабкі місця ситсеми середньої освіти: наявність рецидивів негативної поведінки як результат слабого виховного впливу на формування моральних основ поведінки школярів, проблема зростання рівня злочинності та наркоманії, обмеженість навчання для дітей із незабезпечених сімей.

Громадянознавчі програми розробляються великою кількістю організацій, але кожна з них відповідає єдиним вимогам, які зазначені у державних стандартах із громадянознавства. Вони характеризують вагомі компоненти громадянської освіти учнівської молоді США та виявляють знання, які необхідно отримати учням, та вміння, які повинні бути розвинені у процесі навчання.

У проектуванні програм із громадянознавства США бере участь велика кількість центрів та організацій, приватних осіб та університетів. Наприклад, “Міжнародна освіта та дослідницька мережа” (The International Education and Research Network), Центр за громадянську освіту (Centre for Civic Education), американська федерація вчителів (AFT), Центр за демократичне громадянство

Акермана (Ackerman Centre for Democratic Citizenship), організації “Впритул” (Close Up Foundation), “Право вулиці” (“Street law”), організація захисту конституційних прав (Constitutional Rights Foundation), Центр із освітньої політики (The Centre on Education Policy), Організація із захисту конституційних прав у Чикаго (Chicago Constitutional Rights Foundation), Інститут розвитку характеру (Institute for Character Development), національна освітня асоціація (National Education Association) [1].

Громадянське виховання містить такі компоненти: *громадянські знання, громадянські навички та громадянська позиція*, яка формується поступово та є результатом набуття учнями громадянських знань і навичок.

У Національних стандартах громадянознавства компонент *громадянські знання* містить п’ять положень:

- 1) громадянське життя, політика та уряд;
- 2) основні американські політичні системи;
- 3) реалізація цілей, цінностей та принципів Американської демократії;
- 4) відносини Сполучених Штатів з іншими країнами;
- 5) роль американських громадян у розвитку демократії.

Другий компонент – *громадянські навички*. Якщо громадяни повинні виконувати свої обов’язки та знати права, то їм необхідно мати не лише необхідні знання, відображені у п’яти питаннях, але й набути потрібних інтелектуальних та практичних навичок участі у суспільному житті.

Третій компонент – *громадянська позиція*. Вона формується поступово у процесі розуміння дитиною того, що відбувається у світі, та передбачає становлення незалежного члена суспільства, добровільне дотримання стандартів поведінки, усвідомлення політичних та економічних обов’язків, участь у суспільних подіях, усвідомлення підтримки конституційної демократії, визнання людської гідності. Громадянська позиція є надзвичайно важливою для повноцінного функціонування політичної системи та індивіда, вдосконалення суспільства [2].

Основними напрямками змісту громадянського виховання у США є формування політичної культури, правосвідомості, культури міжетнічних стосунків, мотивації до праці, усвідомлення моральних цінностей, забезпечення розуміння свободи. Особливої актуальності

набула ідея полікультурного виховання, спрямована на підготовку громадянина до життя у багатонаціональному середовищі. Це зумовлено тим, що американська система громадянознавства орієнтується на виховання “громадян світу”, а не обмежується етноцентризмом.

Центр громадянської освіти США визначає метою громадянського виховання формування *політичної культури* учнівської молоді як необхідної основи усїєї ідейної культури особистості. Специфіка політичного виховання полягає у певних завданнях. Завдання формування наукового світогляду політичної згоди в умовах полікультурного суспільства тісно пов’язані з громадянською освітою.

В умовах школи вчителі допомагають учням у процесі їх самовизначення щодо суспільно-політичних подій. При цьому педагоги не лише вдаються до навіювання конкретних політичних ідей, а й вивчають з учнями різні суспільні ідеї у процесі всебічного спілкування.

У тісному зв’язку з політичною культурою самостійним компонентом всебічного розвитку особистості у школах США є *правове виховання*. Морально-правові норми, що формуються в колективі, організація життєдіяльності відповідно до цих норм виховують в учнів громадянську свідомість, інтерес до політичного життя своєї країни, правової культури, формування незалежної критичної думки.

Важливим напрямом змісту громадянського виховання є розвиток *культури міжетнічних стосунків*, що передбачає вміння толерантно спілкуватися з різними етнічними групами та поважати їх культуру. Міжетнічне спілкування – це процес обміну інформацією між окремими особистостями та групами, які мають суттєві відмінності і впливають на характер, форму та результат спілкування. Успіх міжкультурного спілкування залежить від розуміння учасниками цих відмінностей.

Важливим завданням громадянського виховання є забезпечення *розуміння свободи*, яку Р. Дарендорф визнає цивілізованою силою, що можлива лише за умов, які забезпечують її стабільність. Кожна особистість повинна бути вільною від будь-яких соціальних ролей. Таким чином, свободу індивіда у США визначають основою громадянського суспільства.

У проектуванні програм із громадянознавства США бере участь велика кількість центрів та організацій, приватних осіб та університетів. Наприклад, “Міжнародна освіта та дослідницька мережа” (The International Education and Research Network), Центр за громадянську освіту (Centre for Civic Education), американська федерація вчителів (AFT), Центр за демократичне громадянство Акермана (Ackerman Centre for Democratic Citizenship), організації “Впритул” (Close Up Foundation), “Право вулиці” (“Street law”), організація захисту конституційних прав (Constitutional Rights Foundation), Центр із освітньої політики (The Centre on Education Policy), Організація із захисту конституційних прав у Чикаго (Chicago Constitutional Rights Foundation), Інститут розвитку характеру (Institute for Character Development), національна освітня асоціація (National Education Association) [3].

Технології формування громадянської компетенції передбачають набуття школярами теоретичних знань та практичних навичок участі в суспільному житті країни. Згідно з прийнятими стандартами, програми з громадянознавства покликані забезпечувати належний рівень громадянської компетенції учнівської молоді, зокрема:

- опанування вихованцями термінів, пов’язаних із соціальним і політичним устроєм країни;

- набуття вмінь пояснювати історичні та сучасні явища, оцінювати їх та займати власну позицію;

- наявність знань про структури інших держав, знання законів, політичних лідерів, їх ставлення до певних подій, які відбуваються у світі;

- розуміння структури своєї держави та вміння характеризувати її;

- виховання поваги до оточення, до держави;

- прагнення допомогти іншим;

- опанування навичками використання вищезазначених знань на практиці.

Таким чином, особливість формування громадянської свідомості полягає у тісній взаємодії школи, сім’ї та інших соціальних інститутів. Важливим є вплив церкви й інших релігійних організацій на виховання свідомих громадян.

### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Gbenga M. Babalola. Civic Education for Senior Secondary Schools. Metropolitan Publishers, 2014. 237 p.
2. Basil H. Menazel. Degree of National and Civic Education Textbook Focus on Reinforcement of the Citizenship 3. Concept of Citizenship in Seventh Grade Students of the North Eastern Badiya Directorate in Mafraq Governorate from Social Studies Teachers' Viewpoint. *Journal of Education and Practice*. 2015. Vol. 6. No.36. Pp. 70-79. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1086516.pdf>
3. Project Citizen, Level 1 / Center for Civic Education. URL: <https://www.civiced.org/textbooks/project-citizen-level-1>